

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

PROTOKOLL
2022-05-24
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 2
Mål nr M 1783-22

RÄTTEN

Hovrättsråden Henrik Löv och Marianne Wikman Ahlberg, referent, samt tekniska rådet Claes Becker

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Föredraganden Anna Nordenskjöld

PARTER

Klagande

Miljönämnden i Sundsvalls kommun
851 85 Sundsvall

Motpart

Trafikverket
781 89 Borlänge

SAKEN

Föreläggande att inkomma med anmälan om avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten inom ramen för projekt E14 Timmervägen - Blåberget; nu fråga om prövningstillstånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-01-27 i mål nr M 3504-21

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2022-05-24)

Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd. Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

Skälen för beslutet

Det överklagade avgörandet får prövas av Mark- och miljööverdomstolen bara om Mark- och miljööverdomstolen har gett prövningstillstånd.

Dok.Id 1826752

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

Prövningstillstånd ska ges om

- det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
- det inte går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till utan att prövningstillstånd ges,
- det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre domstol, eller
- det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Mark- och miljööverdomstolen har gått igenom målet och kommit fram till att det inte finns skäl att ge prövningstillstånd i detta fall.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

Anna Nordenskjöld
Protokollet uppvisat/

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-01-27
meddelad i
Östersund

Mål nr M 3504-21

PARTER

Klagande

Sundsvalls kommun
Miljönämnden
851 85 Sundsvall

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Västernorrlands beslut den 15 november 2021 i ärende nr 505-3618-2021, se **bilaga 1**

SAKEN

Föreläggande att inkomma med anmälan om avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten inom ramen för projekt E14 Timmervägen - Blåberget

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 398178

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: mmd.ostersund@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Miljönämnden i Sundsvalls kommun (nämnden) beslutade den 16 mars 2021, dnr MK-2021-686, att förelägga Trafikverket att inkomma med en anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten inom ramen för projekt E14 Timmervägen – Blåberget. Trafikverket överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen) som biföll överklagandet och upphävde nämndens beslut, dnr 505-3618- 2021. Beslutet motiverades sammanfattningsvis med att länsstyrelsen bedömde att de mätresultat som Trafikverket visat innebär att det inte föreligger en föroreningsskada i området och att en anmälan enligt 28 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd förutsätter att det finns en föroreningsskada i området som åtgärden ska utföras på. Beslutet i sin helhet framgår av bilaga 1.

Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut. I andra hand har nämnden yrkat att domstolen, för det fall den delar nämndens uppfattning om att det föreligger en föroreningsskada, men inte anser sig kunna pröva frågan om åtgärden är att anse som en avhjälpandeåtgärd, återförvisar målet till länsstyrelsen för prövning i denna del.

Nämnden anför bl.a. följande till stöd för sin talan. Nämnden vidhåller att det förelåg en föroreningsskada i den mark som var aktuell för Trafikverkets planerade grävarbete i och med att konstaterade föroreningshalter översteg Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM). I bedömningen har nämnden vägt in att det av 10 kap. 1 § miljöbalken framgår att ”Med föroreningsskada avses i detta kapitel en miljöskada som [...] *kan* medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.” Det framgår inte av lagrummet huruvida bedömningen ska göras med hänsyn till de risker konstaterad förorening har i allmänhet eller om hänsyn endast ska tas till nuvarande markanvändning. Nämndens beslut fattades utifrån en tolkning av 10 kap. 1 § miljöbalken som

innebar att det är den risk en konstaterad förorening kan innebära även i ett längre tidsperspektiv med beaktande av att markanvändningen, på den förorenade platsen samt i den direkta omgivningen, kan förändras över tid.

Att inte tolka 10 kap. 1 § miljöbalken på det sätt nämnden gör, dvs. utifrån ett långsiktigt perspektiv kopplat till föroreningsnivåer, utan endast ta hänsyn till dagens markanvändning i bedömningen av om det föreligger en föroreningsskada riskerar att medföra en ökad risk för spridning och exponering av föroreningar. Inom t.ex. industriområden, där platsspecifika bedömningar av spridnings- och exponeringsrisker har gjorts, kan väldigt höga halter, i vissa fall halter i nivå med farligt avfall, tolereras inom området med hänsyn till de skyddsobjekt som finns på platsen idag. Med en sådan tolkning skulle avhjälpandeåtgärder i dessa potentiellt starkt förorenade områden vara frångått anmälningsplikt och därmed ske utan tillsynsmyndighetens insyn och kontroll. Nämnden önskar att domstolen klargör huruvida definitionen av föroreningsskada ska utgå från dagens markanvändning eller om den ska styras av den risk konstaterade föroreningar inom ett område kan ha ur ett mer generellt och långsiktigt perspektiv, då markanvändning och skyddsobjekt kan förändras över tid.

Nämnden vidhåller även att Trafikverkets planerade grävarbete innebar en åtgärd som kan betraktas som ett avhjälpande enligt 10 kap. miljöbalken och 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Detta eftersom effekten av grävarbetet skulle medföra en reducering av föroreningsmängderna på den aktuella platsen, genom att förorenade massor skulle transporteras bort, och med det innebära ett avhjälpande. Som stöd för tolkningen avseende begreppet avhjälpande har nämnden använt länsstyrelsernas juristsamverkansgrupps PM "Vägledning om skyldigheten att anmäla avhjälpandeåtgärd" från den 8 juni 2018. Nämnden önskar att domstolen också klargör huruvida definitionen av en avhjälpandeåtgärd även ska innefatta den effekt en åtgärd medför.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Frågan i målet är om den aktuella åtgärden, i form av grävarbete i ett område där det finns konstaterade föroreningar, är anmälningspliktig enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna samt övervägt vad klaganden nu anfört i mark- och miljödomstolen. Domstolen finner inte skäl att frångå länsstyrelsens beslut och instämmer i länsstyrelsens bedömning, dvs. att då halter av de uppmätta ämnen som finns i det aktuella området inte innebär att det finns risk för människors hälsa eller miljö, föreligger där heller ingen föroreningsskada i miljöbalkens mening. 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd förutsätter att området för åtgärden är förorenat enligt 10 kap. miljöbalken. Därutöver vill domstolen särskilt förtydliga följande.

Mark- och miljödomstolen har vid bedömningen att utgå från nuvarande förhållanden. Den pågående markanvändningen i området för åtgärden är vägområde. Av utredningen i målet framkommer inga uppgifter som tyder på att området inom överskådlig framtid kommer att ändra användningsområde. Eftersom det således är fråga om ett vägområde anser domstolen att det är rimligt att tillämpa Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) som utgångspunkt för bedömningen av om en förorening i vägområdet innebär risk för människors hälsa eller miljön. Av utredningen i målet framgår att det inte finns några uppmätta halter över riktvärdena för MKM i det aktuella området.

Nämnden har också framställt ett yrkande om att mark- och miljödomstolen klargör huruvida definitionen av en avhjälpandeåtgärd även ska innefatta den effekt en åtgärd medför. Eftersom domstolen finner att det inte föreligger någon föroreningsskada och Trafikverket inte behöver göra någon anmälan enligt 28 §

förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd saknas anledning för domstolen att ta ställning till yrkandet.

Sammanfattningsvis ska överklagandet därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 2** (MMD-02)

Överklagande senast den 17 februari 2022. Prövningstillstånd krävs.

Åsa Ärlebrant

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åsa Ärlebrant, ordförande, och tekniska rådet Ragnar Asklund. Föredragande har varit beredningsjuristen Tove Larsson.

Trafikverket

trafikverket@trafikverket.se

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Beredningsjurist 3

INKOM: 2021-11-30
MÅLNR: M 3504-21
AKTBIL: 2

Överklagande av föreläggande att inkomma med anmälan om avhjälpandeåtgärd

Beslut

Länsstyrelsen bifaller överklagandet och upphäver miljönämndens beslut den 16 mars 2021 (dnr 2021-686).

Sammanfattning av länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att de mätresultat som Trafikverket visat innebär att det inte föreligger en föroreningsskada i området. En anmälan enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd förutsätter att det finns en föroreningsskada i området som åtgärden ska utföras på.

Överklagandet ska därför bifallas och beslutet upphävas.

Beskrivning av ärendet

Det överklagade beslutet

Miljönämnden i Sundsvalls kommun (nämnden) beslutade den 16 mars 2021 att förelägga Trafikverket att inkomma med en anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten inom ramen för projekt E14 Timmervägen – Blåberget.

Av nämndens bedömning framgår i huvudsak att en åtgärd som innebär att uppschaktning och borttransport av en konstaterad föroreningsskada är att betrakta som en avhjälpandeåtgärd enligt miljöbalken (MB). Innan några åtgärder vidtas ska därför en anmälan lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före åtgärden vidtas.

Av 28 § i Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att vissa åtgärder inom förorenade områden är anmälningspliktiga. För att en åtgärd ska vara anmälningspliktig krävs att:

1) Åtgärden är en avhjälpandeåtgärd

Nämnden bedömer att åtgärden är en avhjälpandeåtgärd om föroreningen lindras på platsen

2) Åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna, och...

Nämnden anser att åtgärder som inbegriper grävarbete bör i praktiken så gott som alltid resultera i en ökad spridnings- eller exponeringsrisk. Det vill säga bara det faktum att man gräver i en förorening ger en ökad risk.

3) att den ökade risken inte endast är ringa

Nämnden anser att det är den ökade risken för spridning eller exponering som ska bedömas och huruvida den är ringa eller ej. Det vill säga det är ingen faktisk ökning av spridning eller exponering som behövs, utan bara det att risken för spridning eller exponering ökar.

Nämnden bedömer att när samtliga tre krav ovan uppfylls krävs en anmälan om avhjälpandeåtgärd innan några åtgärder kan vidtas och att det också kan gälla för grävarbeten som utförs i vägområde som även fortsättningsvis kommer att vara vägområde.

I aktuellt ärende gör nämnden utifrån ovanstående en annan bedömning än Trafikverket om huruvida det krävs en anmälan för planerad åtgärd. Syftet med åtgärden är att schakta fram och spränga bort berg i ett område där det finns en konstaterad föroreningsskada. För att veta om det rör sig om en föroreningsskada jämförs vanligtvis uppmätta halter mot lokala bakgrundshalter eller relevanta riktvärden. Nämnden jämför uppmätta halter med Naturvårdsverkets nivåer för mindre än ringa risk (MRR) för att bedöma om en föroreningsskada föreligger. Nämnden bedömer utifrån detta resonemang att det rör sig om en konstaterad föroreningsskada i det aktuella fallet, då uppmätta halter överskrider Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM). Planerade schaktarbeten innebär därmed risk för ökad exponering och spridning av förorening och den ökade risken är inte endast ringa. Förorenade jordmassor kommer att transporteras bort från området. Effekten av åtgärden är därmed minskad föroreningsmängd inom området. Nämnden bedömer därför, utifrån dagens rättsläge, att ovanstående är att betrakta som en avhjälpandeåtgärd.

Som stöd för nämndens bedömning har Länsstyrelsernas juristsamverkansgrupp för EBH-frågors vägledning från 2018 "Vägledning om skyldigheten att anmäla avhjälpandeåtgärd" och Naturvårdsverkets rapport 6501 "Efterbehandlingsansvar" använts.

Gällande området som misstänks vara förorenat behöver Trafikverket utföra kompletterande provtagningar inom området för att kunna göra en bedömning huruvida åtgärder även inom detta område är anmälningspliktiga. Nämnden gör samma bedömning vad gäller

anmälningsskyldighet för detta område om uppmätta halter påvisas över nivåer för MRR och jordmassorna ska transporteras bort från området.

Överklagandet

Trafikverket överklagar beslutet och yrkar att länsstyrelsen undanröjer nämndens beslut att förelägga Trafikverket att inkomma med anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd.

Grunder för överklagandet

Trafikverket anser att nämndens krav på anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten både är orimligt och saknar stöd i lagstiftningen.

Föreläggandet

Det är förbjudet att utan anmälan till tillsynsmyndigheten vidta en avhjälpandeåtgärd med anledning av en föroreningsskada i ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning enligt 10 kap. MB, om åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna och denna risk inte bedöms som ringa. Detta framgår av § 28 i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Det handlar alltså om att man som verksamhetsutövare ska vidta en avhjälpandeåtgärd. Med avhjälpande avses enligt 10 kap. 1 § 3 st. MB utredning, efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningsskada eller en allvarlig miljöskada. Vad som avses med avhjälpande och avhjälpandeåtgärd redogörs tydligt för i mark- och miljödomstolens domskäl i dom M 3645-14.

Med föroreningsskada avses enligt 10 kap. MB en miljöskada som genom förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Ett markområde kan förvisso sägas vara påverkat av föroreningar så snart ett främmande icke naturligt ämne tillförts området, men för att föroreningen dessutom ska anses utgöra en miljöskada enligt 10 kap. MB krävs att föroreningen utgör en risk för människors hälsa och miljön.

För att den aktuella hanteringen av massorna ska utgöra en avhjälpandeåtgärd måste det därför rimligtvis föreligga en föroreningsskada, d.v.s. en miljöskada som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Utgör föroreningen i markområdet ingen risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön så är det heller ingen föroreningsskada och då kan den hantering som avses inte heller anses utgöra en avhjälpandeåtgärd. Stöd för ett sådant resonemang framgår, utöver

den mark- och miljödomstolsdom som anges ovan, även i proposition 2006/07:95 *Ett utvidgat miljöansvar*.

Inför planerade grävningsarbeten görs en bedömning om provtagning behövs bland annat utifrån pågående verksamhet samt tidigare verksamheter i det område som berörs. Provtagningsresultaten jämförs sedan ofta med Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenade områden (KM och MKM) alternativt att platsspecifika riktvärden räknas fram. Resultaten ligger sedan till grund för hur massorna på den aktuella platsen ska hanteras.

Föroreningsrisken ”mindre än ringa” (MRR) tillämpas inte för att avgöra om det föreligger ett åtgärdsbehov, utan används vid bedömningen huruvida återvinningen av ett avfall är anmälningsskyldigt eller inte (Framgår av Naturvårdsverkets vägledning om syftet med handbok 2010:1). Att nivån MRR överskrids i banvallar och vägområden innebär därför inte att föroreningen utgör en miljöskada. Det är den pågående markanvändningen, i det här fallet ett vägområde inom Nacksta industri- och verksamhetsområde, som är avgörande för om föroreningen utgör en miljöskada och om det därmed föreligger ett åtgärdsbehov på grund av att föroreningen utgör en risk för människors hälsa och miljön.

Finns det förutsättningar att kräva en § 28-anmälan?

Trafikverket anser inte att det finns juridiska förutsättningar för miljönämnden att kräva att Trafikverket inkommer med en § 28-anmälan. De låga föroreningsnivåerna i kombination med områdets markanvändning och omgivningen talar för att det inte föreligger någon föroreningsskada.

Syftet med grävningsarbetet är således inte att avhjälpa en föroreningsskada. Om åtgärdens effekt skulle vara avgörande för om åtgärden är anmälningsskyldig eller inte så skulle de flesta schaktarbeten där man ersätter befintliga massor med annat fyllnadsmaterial vara en anmälningsskyldig saneringsåtgärd eftersom det i princip alltid blir mindre förorenat där nya fyllnadsmassor tillförs. Det kan inte rimligtvis vara syftet med regleringen. Stöd för en sådan tolkning och tillämpning framgår av mark- och miljödomstolens dom i mål M 3454-19, daterad 2020-01-15, där domstolen konstaterar att målet inte avser en åtgärd om efterbehandlingsåtgärder enligt 10 kap. MB. Målet avsåg bl.a. grävningsarbeten vid ledningsomläggning.

Är det inte tillräckligt med en underrättelse?

Gör då inte Trafikverket rätt i och med att man underrättar miljökontoret om den förorening som påträffats vid grävningen?

Trafikverket anser i vart fall att så är fallet. Och så hanteras situationen idag av flertalet kommuner runt om i landet.

Vid grävningsarbetena iakttas de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB. Det innebär att skyddsåtgärder ska utföras, begränsningar och försiktighetsmått ska vidtas för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Och när en förorening påträffas så underrättas tillsynsmyndigheten om denna samt hur föroreningen kommer att hanteras. Med stöd i underrättelsen så kan tillsynsmyndigheten antingen känna sig nöjda med hanteringen av föroreningen eller välja att förelägga Trafikverket om eventuellt ytterligare försiktighetsåtgärder med stöd av de allmänna hänsynsreglerna.

En § 28-anmälan i det här skedet leder inte till någon ökad miljönytta. Krav på ytterligare försiktighetsåtgärder kan istället framställas i dialog med Trafikverket alternativt genom ett föreläggande. En § 28-anmälan leder endast till en ökad administration, ökade kostnader för projektet både för arbetet med att ta fram en anmälan men främst stilleståndskostnader i projektet och följdskostnader för samhället av att en järnvägssträcka eller vägsträcka troligtvis inte kan trafikeras under den tid det tar för anmälan att upprättas och beslut att fattas.

Är det då rätt att kräva en § 28-anmälan innan grävningsarbetena påbörjas?

Miljökontoret i Sundsvalls kommun har uttryckt önskemål om att Trafikverket, inför varje grävningsarbete i banvall och vägområde, ska inkomma med en § 28-anmälan. Detta mot bakgrund av att tillsynsmyndigheten anser att banvallar och vägområden utgör konstaterat förorenade områden och att särskilda åtgärder behöver vidtas på grund av föroreningssituationen.

Att samtliga banvallar och vägområden utgör förorenade områden är en felaktig uppfattning. Miljökontoret förhåller sig till banvallar och vägområden såsom om de skulle utgöra så kallade miljöriskområden där det krävs att åtgärder ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten. Men banvallar och vägområden utgör inte generellt sett miljöriskområden. Föroreningssituationen i banvallar och vägområden skiljer sig åt beroende på plats och trafiksituation. Frågan är om föroreningssituationen ens är sådan att den utgör en risk för människors hälsa eller miljön utifrån nuvarande och framtida markanvändning (väg/järnväg).

Dessutom kan det ifrågasättas huruvida förutsättningarna att kräva en § 28-anmälan är uppfyllda. Somt tidigare anförts krävs det för att hanteringen ska utgöra en avhjälpandeåtgärd att det rimligtvis måste föreligga en föroreningsskada, det vill säga en miljöskada som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Utgör

föroreningen i banvallen eller vägområdet ingen risk för människors hälsa eller miljön, utifrån pågående markanvändning (väg/järnväg), så är det heller ingen föroreningsskada och då kan den hantering som avses inte heller anses utgöra en avhjälpandeåtgärd.

Motivering till beslutet

Föroreningsskada

Trafikverket har framfört att det inte föreligger en föroreningsskada på platsen med hänsyn till mätresultaten som visar på mängden av föroreningar samt att den pågående markanvändningen är ett vägområde.

Två huvudsakliga förutsättningar måste vara uppfyllda för att det ska föreligga en föroreningsskada enligt 10 kap. 1 § MB. För det första måste det finnas en förorening. Det är ostridigt att det finns föroreningar i markområdet enligt de undersökningar som finns i ärendet.

Nästa led i bedömningen blir att avgöra om föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Naturvårdsverket har beräknat generella riktvärden för ett antal vanligt förekommande föroreningar i mark. Riktvärdena är inte juridiskt bindande men kan användas som en vägledning för när en förorening innebär en risk för skada på människor och miljö. Generella riktvärden finns för två olika typer av markanvändning, dessa riktvärden anger enligt Naturvårdsverket en föroreningshalt under vilken de inte förväntar sig några skadliga effekter på människor eller miljön. Riktvärden för känslig markanvändning (KM) används vanligtvis som utgångspunkt vid bedömning av mark som ska användas för exempelvis bostäder. Riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) kan användas som utgångspunkt vid bedömning av markområden som ska användas för exempelvis industri och kontor. I detta fall är markanvändningen vägområde. Länsstyrelsen bedömer att riktvärden för MKM kan användas som utgångspunkt för bedömningen i detta ärende av om förorening i vägområde innebär risk för människors hälsa och miljö.

I ärendet framgår att det inte finns några uppmätta halter över MKM i det aktuella markområdet. Det har inte heller framkommit att förutsättningarna på platsen gör att det i detta fall finns risk för människors hälsa och miljö trots att halterna underskrider riktvärden för MKM.

Länsstyrelsen bedömer utifrån de analysresultat som finns i ärendet att de halter av de uppmätta ämnen som finns i området inte innebär att det finns risk för skada på människor eller miljö. Det innebär därmed

att det inte föreligger en föroreningsskada i miljöbalkens mening på platsen.

Avhjälpandeåtgärd

28 § i Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd förutsätter att området för åtgärden är ett förorenat område enligt 10 kapitlet miljöbalken.

Som redogjorts ovan av det som framkommit i ärendet föreligger inte en föroreningsskada i det aktuella området. Därmed behöver inte Trafikverket göra någon anmälan.

Sammantaget innebär detta att överklagan ska bifallas och beslutet ska upphävas.

Bestämmelser som använts i beslutet

Miljöbalken

10 kap. 1 §

Med föroreningsskada avses i detta kapitel en miljöskada som genom förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Med avhjälpande avses i detta kapitel utredning, efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningsskada eller en allvarlig miljöskada.

26 kap. 9 §

En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

28 §

Det är förbjudet att utan anmälan till tillsynsmyndigheten vidta en avhjälpandeåtgärd med anledning av en föroreningsskada i ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning enligt 10 kap. miljöbalken, om åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna och denna risk inte bedöms som ringa.

Första stycket gäller inte i fråga om områden som blivit förklarade som miljöriskområden enligt 10 kap. 15 § miljöbalken.

Beträffande anmälan enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i 20–25 §§.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Therese Flodin med länsjurist Johannes Hill som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Miljönämnden i Sundsvalls kommun

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västernorrland antingen via e-post; vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post, vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 0611-34 90 00. Ange diarienummer 3618-2021.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Trafikverket
investeringsprojekt@trafikverket.se

Föreläggande om att inkomma med anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd

Miljönämndens beslut

Miljönämnden beslutar att Trafikverket, med organisationsnummer 202100-6297, ska:

1. Till tillsynsmyndigheten inkomma med en anmälan om vidtagande av avhjälpandeåtgärd för planerade arbeten enligt inkommen information daterad 2021-03-04.

Beslutet vinner laga kraft 21 dagar efter delgivning.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 19, 21 och 22 §§ samt 2 kap. 2 och 3 §§ miljöbalken (1998:808) och 28 § i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Ärendet

Trafikverket har tidigare påträffat föroreningar i den gamla vägkroppen för E14 (Bergsgatan) i anslutning till den planskilda korsningen som byggs vid anslutningen mellan Timmervägen och E14. Miljönämnden (nämnden) har underrättats enligt 10 kap 11 § miljöbalken (TRV 2018/46163, MK2018-1189). Schakt och nyttjande av massor har skett inom ramen för en § 28 anmälan som slutredovisades 2020-04-22 (TRV 2018/46263, MK2018-1164).

Trafikverket inkom med information till nämnden 2021-03-05 om att ytterligare schaktarbeten kommer att behöva utföras på djupare nivåer inom ett område som tidigare ingick i det område som anmäldes enligt uppgifter ovan. Utförda undersökningar på djupare nivåer där schakter nu planeras visar att området delvis är konstaterat förorenat (halter över KM). Schakt ska även göras i ett angränsande område som kan misstänkas vara förorenat och där kompletterande provtagning kommer att utföras. Orsaken är att mindre partier av uppstickande berg behöver schaktas fram och sprängas bort.

Nämnden begärde in kompletterande uppgifter i ärendet avseende provtagningsstrategi och masshantering, samt nämndens bedömning om att en separat § 28 anmälan krävs för den planerade åtgärden 2021-03-08. Trafikverket återkom med kompletterande information i ärendet 2021-03-12 om att de inte delar nämndens bedömning om anmälningsplikt. Kompletterande uppgifter enligt nämndens begäran gavs inte.

Trafikverket har i sin bedömning om att en anmälan inte är aktuell gjort en bedömning utifrån att det inte föreligger någon föroreningsskada som kräver en avhjälpandeåtgärd. Trafikverket motiverar detta med att förorenat område ligger inom befintligt vägområde och att inga halter över MKM (mindre känslig markanvändning) förväntas. Massor med halter över KM uppges komma att transporteras till deponi, varför man bedömer att planerade schaktarbeten inte medför någon ökad risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden (nämnden) gör bedömningen att en åtgärd som innebär att uppschaktning och borttransport av en konstaterad föroreningsskada är att betrakta som en avhjälpandeåtgärd enligt miljöbalken. Innan några åtgärder vidtas ska därför en anmälan lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före åtgärden vidtas.

Trafikverket har i sin bedömning om att en anmälan inte är aktuell gjort en bedömning utifrån att det inte föreligger någon föroreningsskada som kräver en avhjälpandeåtgärd, då schaktarbeten ska utföras inom ett vägområde som generellt sett utgör ett så kallat MKM-område.

Av 28 § i Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att vissa åtgärder inom förorenade områden är anmälningspliktiga. För att en åtgärd ska vara anmälningspliktig krävs att:

- 1) Åtgärden är en avhjälpandeåtgärd
Nämnden bedömer att åtgärden är en avhjälpandeåtgärd om föroreningen lindras på platsen
- 2) Åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna, och...
Nämnden anser att åtgärder som inbegriper grävarbete bör i praktiken så gott som alltid resultera i en ökad spridnings- eller exponeringsrisk. Det vill säga bara det faktum att man gräver i en förorening ger en ökad risk.
- 3) att den ökade risken inte endast är ringa
Nämnden anser att det är den ökade risken för spridning eller exponering som ska bedömas och huruvida den är ringa eller ej. Det vill säga det är ingen faktisk ökning av spridning eller exponering som behövs, utan bara det att risken för spridning eller exponering ökar.

Nämnden bedömer att när samtliga tre krav ovan uppfylls krävs en anmälan om avhjälpandeåtgärd innan några åtgärder kan vidtas och att det också kan gälla för grävarbeten som utförs i vägområde som även fortsättningsvis kommer att vara vägområde.

I aktuellt ärende gör nämnden utifrån ovanstående en annan bedömning än Trafikverket om huruvida det krävs en anmälan för planerad åtgärd. Syftet med åtgärden är att schakta fram och spränga bort berg i ett område där det finns en konstaterad föroreningsskada. För att veta om det rör sig om en föroreningsskada jämförs vanligtvis uppmätta halter mot lokala bakgrundshalter eller relevanta riktvärden. Nämnden jämför uppmätta halter med Naturvårdsverkets nivåer för mindre än ringa risk (MRR) för att bedöma om en föroreningsskada föreligger. Nämnden bedömer utifrån detta resonemang att det rör sig om en konstaterad föroreningsskada i det aktuella fallet, då uppmätta halter överskrider Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM). Planerade schaktarbeten innebär därmed risk för ökad exponering och spridning av förorening och att den ökade risken inte endast är ringa. Förorenade jordmassor kommer att transporteras bort från området. Effekten av åtgärden är därmed minskad föroreningsmängd inom området. Vi bedömer därför, utifrån dagens rättsläge, att ovanstående är att betrakta som en avhjälpandeåtgärd.

Som stöd för vår bedömning har Länsstyrelsernas juristsamverkansgrupp för EBH-frågors vägledning från 2018 ”Vägledning om skyldigheten att anmäla avhjälpandeåtgärd” och Naturvårdsverkets rapport 6501 ”Efterbehandlingsansvar” använts.

Gällande området som misstänks vara förorenat behöver Trafikverket utföra kompletterande provtagningar inom området för att kunna göra en bedömning huruvida åtgärder även inom detta område är anmälningspliktiga. Nämnden gör samma bedömning vad gäller anmälningsplikt för detta område om uppmätta halter påvisas över nivåer för MRR och jordmassorna ska transporteras bort från området.

Vidare bedömer nämnden att det kvarstår ett kompletteringsbehov i ärendet då Trafikverket inte ha besvarat de frågor som har ställts kring den inlämnade informationen. Nämnden anser att den § 28 anmälan som avses i detta beslut behöver innehålla svar och en beskrivning av dessa.

Om ni inte är nöjda med beslutet

Om ni inte är nöjda med beslutet har ni rätt att överklaga. Hur ni överklagar beslutet framgår av information vi skickar med.

Avgift för tillsyn

Miljökontoret tar ut en avgift för sitt arbete med tillsyn och handläggning enligt miljöbalken. Taxan fastställs av kommunfullmäktige och är för närvarande 1060 kr/timme. Ni får ett separat beslut om avgift för handläggningen av detta ärende.

För Miljönämnden enligt delegation

Linda Vågberg
Miljöinspektör

Detta ärende har hanterats digitalt och har därför ingen namnteckning.

Nästa sida: "Hur man överklagar"

E-delgivning**Bilagor**

1. Information angående hantering av massor inom ramen för E14 Timmervägen – Blåberget, Trafikverket, daterad 2021-03-04
2. E-post - SV: Information ang hantering av massor inom ramen E14 Timmervägen – Blåberget, Miljökontoret Linda Vågberg, daterad 2021-03-08
3. Information angående schaktarbeten inom ramen för projekt E14 Timmervägen – Blåberget, Trafikverket, daterad 2021-03-11

Kopia har skickats till

Annette.ekman@trafikverket.se

Hur man överklagar

Om du vill överklaga detta beslut ska du **skriva** till miljönämnden. Tala om i meddelandet vilket beslut du vill överklaga, varför och på vilket sätt du tycker att beslutet ska ändras. Skicka också med handlingar som styrker din uppfattning.

Meddelandet ska ha kommit in till miljönämnden **senast tre veckor** från den dag du fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Om miljönämnden inte ändrar sitt beslut skickar miljönämnden meddelandet vidare till den myndighet som ska granska beslutet. I de flesta fall är det länsstyrelsen som granskar miljönämndens beslut.

Vill du veta mer om hur man överklagar, kan du kontakta

Miljökontoret, Sundsvalls kommun
Norrmalmsgatan 4
851 85 Sundsvall
Telefon: 060- 19 11 90
E-post: miljonamnden@sundsvall.se